

Filozofsko-teološki institut DI
Studij filozofije i teologije
ponedjeljkom i srijedom u 8:15

Proroštvo i apokaliptika

**Kolegij Tp1110 na
studiju filozofije i teologije (6 ECTS)**

amdg.ffrz.hr → nastava

Nedokučive tajne proroka

Jeremije (usp. בצרות *b^ešurôt* 33,3)

Spasenje iz propasti u Jr 33

Granice i dijelovi teksta

- Granice u Jr 33,1.19.23:
- וַיְהִי דְבַר יְהוָה אֶל יִרְמְיָהוּ –
proročka formula
  - “I dođe riječ... Jeremiji” (v1.19.23)
- → Tri dijela: v1-18.19-22.23-26
  - Granice u 32,1; 34,1
- “Riječ koju יהוה uputi...” 32,1; 34,1
- → cjelina: Jr 32s
- Veza s c32: mjesto radnje החצר המטרה 33,1 ← 32,2.12
- “tamničko dvorište” 32,2.12; 33,1
(v. c37; 38,6.13.28; 39,15)
  - Dolazak Božje riječi שְׁנִיט *š^enîṭ* (33,1)
- “drugi put”

Unutarnje veze

- Zajednička tema
Jr 33,15.17.21s.26
- דוד “David” + dodatak
u 2. i 3. dijelu (21s.26)
  - 1. dio (v1-18): v15.17
  - 2. dio (v19-22): v21.22 + עבדי “sluga moj”
  - 3. dio (v23-26): v26 + עבדי “sluga moj”
- Zajednička tema za 2. i 3. dio u v20s.25
- בריתי “moj Savez” (v25 ← v20s)
  - Božji sluga, Božji Savez – pozitivna perspektiva

Posebna Božja riječ u Jr 33,14-16

- istaknuta pomoću *formule* (Jr 33,14):
- נאם יהוה
“riječ Gospodnja”
- “dobro obećanje”
 (“riječ” v14) iz 23,5s
- Citat, ponavljanje – Bog vjeran ostaje
  - Davidov potomak, Judeja, grad
- Uzvik za v6-9 nakon v4s – preokret?
- הנה “evo” (v6 usp. v14):
spasenje (v6-9) iz propasti (v4s)

Posebna Riječ u Jr 33,14-16 (2)

- Triput ponovljena tema צדקה:
- izdanak *pravedni* (v15)
- vladati po *pravici* (v15)
- “יהוה, *pravda* naša” (v16)
  - ime Jeruzalema
- Povezana s משפט (*mišpaṭ* v15)
  - 2. kriterij vladanja
- = “pravo” v15 (= Tora, Zakon tj. Pouka)

Cjelina i glavni dio

- כה אמר יהוה – glasnička formula u Jr 33
- “ovako govori Jahve”
v2.4.10.12.17.20.25 (7x)
- Glavni dio teksta v1-18:
  - Mjesto i veličina u Jr 33, glasnička formula:
  - prvi i najveći, 5x כה אמר יהוה
- 2x temeljna najava u v7.11: שׁוּב שְׁבוּת *šûb š^ebût*
(usp. v26 + 29,14; 30,3.18; 31,23; 32,44; 49,6.39)
- “preokrenuti sudbinu” (ukupno 10x u Jr)

Formalna obilježja u Jr 33,1-18:

- 1. dodatno isticanje Božjega govora u v11.13
- 2x אמר יהוה “rekao je...”
(v11.13 KS: riječ je...
Š. govori, veli...)
- 2. Uzročni veznik 2x כִּי (*kî* v4.17)
- A) “Jer” – Jeremija treba
zazvati Boga (v3) zbog (v4s):
- “kućâ ovoga grada” napunjenih tjelesima (v4s)
- B) Razlog za v14-16 (pravednost, potomstvo,
spasenje, siguran život) jest v17s:
- obećanje trajnog kraljevstva i svećenstva

Potomstvo Davidovo

- nastavak na 2 Sam 7 u Jr 33,15.17.21.22.26
  - “izdanak pravedni” (15)
  - “neće nestati potomka na prijestolju” (17)
  - “sin” בן sluge Božjeg Davida (21)
  - “potomstvo” (sjeme זרע) sluge Božjeg Davida (22)
  - “potomstvo” (sjeme זרע) Jakova i Davida (26)
- 5x u Jr 33
- Veza 1. s 2. i 3. dijelom

Grad i stvorenje

- **1. dio (v1-18): grad i zemlja**
  - Elementi iz Post u v20.22 (2. dio: 19-22):
- **2x dan, noć (v20)**
- **vojska nebeska, pijesak morski (v22)**
  - U v25 (3. dio: 23-26):
- **dan i noć, nebo i zemlja (v25)**
  - Savez u v20.25:
- **hebr. “moj Savez: dan, i moj Savez: noć” (v20)**
- **hebr. “moj Savez: dan i noć” (v25)**
- **→ stvaranje (Post 1) kao Savez (prije Noe)**

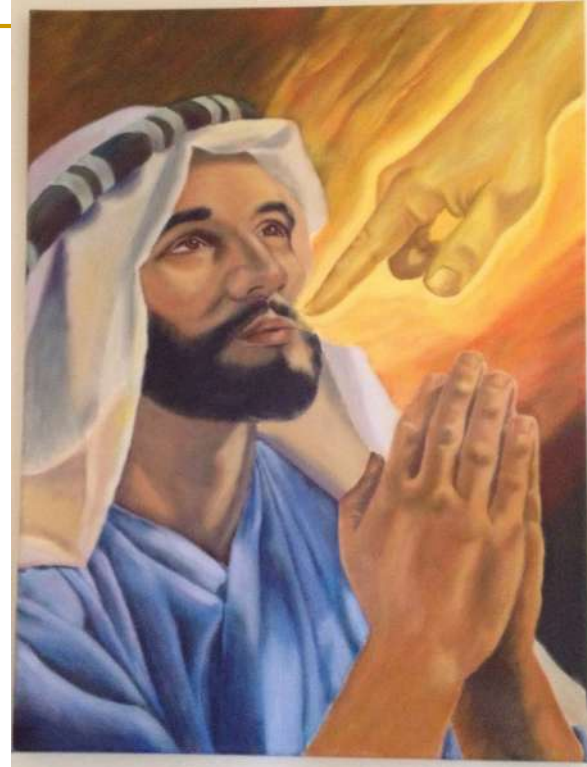
Komunikacijska struktura

- **Bog se obraća proroku (2. jd):**
  - a) glagoli (v3.24):
- **“zazovi!” (v3)**
- **“ne znaš” (v3)**
- **“nisi li opazio?” (v24)**
  - b) zamjenica (hebr. nastavak) v3
- **odazvat ću *ti* se i objavit ću *ti* (v3)**
  - “proročka formula” u 3. jd.

Spasenje

- uloga c33 u Knjizi:
  - završetak pozitivnih proroštava
  - poglavlje koje najviše govori o spasenju
- “zazovi i odazvat ću se” (Jr 33,3)
- utemeljeno obećanje – funkcija Jr 33 s obzirom na 32,16-25
  - Ili: Zašto Bog drugi put govori proroku?
- Jr 33: Božji odaziv na Jeremijinu molitvu

Promjena sudbine u Jr 33

- **Teološka jezgra ZLA u Jr 33,5.8**
  - “moja srdžba”
  - “moja jarost”
  - “odvratih lice svoje”
- **2x “sagriješiti” (v8)**
  - protiv mene

DOBRO nasuprot zlu u Jr 33

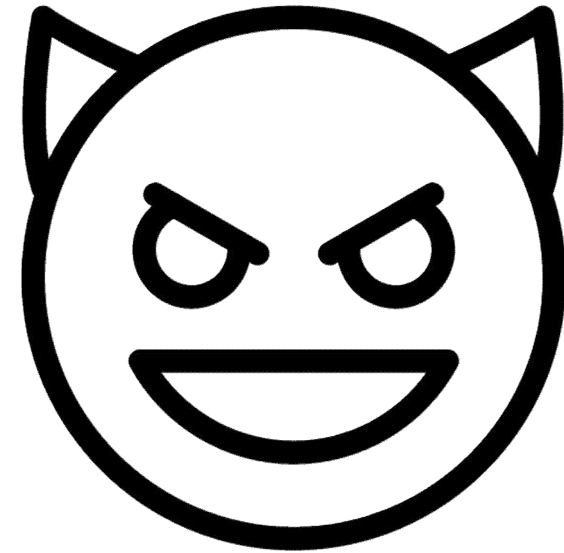
- 2x רפא (v6), 2x שלום (v6.9),
2x הטבה (v9)
- iscijeliti, ozdraviti (v6);
mir (v6.9);
dobro, sreća (v9)
- 3x “promijenit ću sudbinu” (1. jd. v7.11.26)
  - Stvoritelj (v2) →
dobročinitelj i mirotvorac (1. jd. v9)
  - smjer promjene, zaključak: ריחם *riḥam* (v26):
- smilovati se (v26)

Formalni elementi spasenja

- oko 15 izraza u Jr 33 označuje zlo
- dvostruko više za spasenje
  - Dokle o zlu?
- do v10
  - Što s “odbaciti” u v24.26?
  - u v24 “odbaciti” neprihvaćen citat
- Ljudi govore: יהוה je odbacio (24)
  - u v26 “odbaciti” u irealnoj pogodbi:
- Da nema moga Saveza, odbacio bih... (26)

5 x 3 slike spasenja u Jr 33

- ❑ 3x u Jr 33,7.11.26?
- **promjena sudbine (v7.11.26)**
  - ❑ 3x punina, כּוֹל *kol* “sav” u v9?
- **“sve dobro”, “sva sreća”, “sav mir” (v9)**
  - ❑ 3x atributa za Jeruzalem u v9:
- **“radost”, “hvala”, “čast” (v9)**
  - ❑ 3x pravednost u v15s:
- **a) izdanak pravedni, b) čini pravicu (v15); c) יהוה *pr*avda naša (v16)**
  - ❑ 3x potomstvo (3 imenice) u v15.21s.26:
- **“izdanak” (v15), “sin” (v21), “sjeme” (v22.26)**

The Prophet Jeremiah, Jan Stradanus
Creative Commons - CC BY-NC

Spasenje – za koga?

- Bog čini “sve dobro” (Jr 33,9):
- “sve dobro kojim ću ih nadijeliti” (KS)
- “sve dobro, što ću im iskazati” (Š.)
  - Tko su “oni” (“ih”, “im”)?
- subjekt slušanja su “svi narodi svijeta”
- “oni” – Jeruzalem (v6) ⇔ svi narodi (v9)
  - kozmička perspektiva u 2. i 3. dijelu

Donatello, Prorok Jeremija

Iz trostruke propasti spasenje

- Rat u Jr 33:
  - tamnica (v1); porušiti, nasip, mač (v4); borba (v5)
  - ⇔ mir (v6.9); biti spašen, živjeti spokojno (v16);
- Opustošenje u Jr 33:
  - trupla (v5), pustinja, pusto mjesto, bez čovjeka bez životinje (v10.12); opustošene ulice (v10)
  - ⇔ podići (graditi v7); pastir (v12); brojati stado (v13)
- Grijech u Jr 33:
  - pobiti (udariti), srdžba i jarost, skriveno lice, (Bog) opakost (v5); sagriješiti, skriviti, odmetnuti se (v8) (narod)
  - ⇔ očistiti, oprostiti (v8); smilovati se (v26); 4x “moj Savez” v20[2x].21.25

Veća mjera dobra u Jr 33

- Smrt (Jr 33,5) ⇔ život (v17s)
- 1x “trupla” (v5)
- ⇔ 2x “nikada neće nestati potomka” (v17s)
- 1x רע *ra‘* (v5) ⇔ 3x טוב *tôb* (v9.14)
- KS: “opakost”; Š: “zloća” (v5)
- ⇔ KS: “sve dobro”,
“sva sreća” (v9);
Š: “sve dobro” 2x (v9)
i KS: “dobro obećanje”; Š: “obećanje” (v14)

